חטאת העוף פסולה היכי מזה מדמה הוה ליה ירוד, שאר פסולים היכי זריק להו מדמה דמגע להו הא הזאה היא מיצוי היא, הא זריקה שפיכה היא ועוד א] דרך הזאה בכך דרך זריקה בכך? אמר רב אשי אי דנקט להו בראש המזבח ה"נ, כי ב] (קאמר דתלנהו) בקניא מאי? תיקו:

מתני' *כלי הלח מקדשין את הלח ומדות יבש מקדשות את היבש, אין כלי הלח מקדשת את היבש ולא יבש מקדש את הלח. כלי הקודש שניקבו: אם עושין בהן מעין מלאכתן שהיו עושין והן שלימים מקדשין ואם לאו אין מקדשין. וכולן אין מקדשין אלא בקודש:

גמ' *אמר שמואל לא שנו אלא מדות אבל מזרקות מקדשין שנאמר שניהם מלאים סולת, א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מנחה לחה היא, א"ל לא נצרכה אלא ליבש שבה. איבעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמי. אמר שמואל כלי שרת אין מקדשין אלא שלימין אין מקדשין אלא מלאין אין מקדשין אלא מתוכן ואמרי לה אין מקדשין אלא שלימין ומלאים ומבפנים, מאי בינייהו? איכא בינייהו בירוצי מדות במתניתא תנא אין מקדשין אלא שלימין ומלאים ומתוכן ובפנים א"ר אסי א"ר יוחנן לא שנו אלא שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קודש, תניא נמי הכי *מלאין אין מלאין אלא שלימין, אמר רבי יוסי אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קודש: אין כלי הלח מקדש [וכו']: אמר רב ואיתימא רב אסי אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל ג] איכא דמתני לה אהא *אין מביאין מנחות ונסכים ומנחת בהמה וביכורים מן המדומע ואין צ"ל מערלה ולכלאי הכרם ואם הביא לא קדש אמר רב ואיתימא רב אסי לא קדש ליקרב אבל קדש ליפסל ד] ת"ר כלי קדש שניקבו אין מתיכין אותו ואין מתיכין לתוכן אבר, נפגמו, אין מתקנין אותן, סכין שנפגם אין משחיזין את פגימתה, נשמטה, אין מחזירין אותה, אבא שאול אומר סכין מטרפת היתה במקדש ונמנו עליה כהנים וגנזוה ת"ר *בגדי כהונה אין עושין אותם מעשה מחט אלא מעשה אורג שנאמר מעשה אורג, נתגעלו, אין מכבסין ה] לא בנתר ולא באהל הא במים מכבסין? אמר אביי ה"ק הוגעו ו] במים, מכבסין אותו בנתר ואהל

הוגעו

חטאת העוף פסולה. שמלקה בראש המזבח על גב ח] (דעשית) למטן הא אמר מר לעיל (דף סג:) מלקה בכל מקום במזבח כשרה ולא פסול *מעלה דידיה אלא בהזאה והיכא דמלקה בפסול בראש המזבח וקי"ל בכל הפסולין אם עלו לא ירדו היכי שרי ליה מר להזות מדמה הרי מגביה ומתיז כשאוחז בה ומזה והוה ליה ירוד: **שאר פסולים.** דמים (א) ט] (של) בהמה לר"ג דאמר במתני' הדם פסול שעלה לא ירד: **היכי זריק.** מדמן הרי זריקה מרחוק הוא זורק והוה ליה אויר המזבח: **ומשני דמגע להו.** לכותל מזבח כשמזה בחטאת העוף וכן בזריקת דם פסול: **ומדליק הא הזאה היא.** בתמיה מיצוי הוא, ולענין דמים פסולים נמי אי מגע להו י] שפיכה הוי ולא זריקה, ועוד וכי דרך הזאה וזריקה בכך אלא לאו משום דאויר מזבח כמזבח דמי: **אמר רב אשי.** לעולם בעיין מהא לא תפשוט יא] *(דהא) גברא בראש המזבח קאי ונקיט להו וכה"ג לא מיבעיא לן באויר מזבח לעיל, דהנחת גופו בראש המזבח כהנחת קרבן דמי, וכי קמבעיא לן כגון דקאי אארעא ותלינהו בקניא באויר המזבח: **מתני' כלי הלח.** קערות ומזרקות לדם ולין ולשמן: **מדות היבש.** שתי מדות של יבש היו שם עשרון וחצי עשרון: עשרון למדידת כל המנחות וחצי עשרון לחלות בו מנחת חביתי כ"ג יב] מחציתה בבוקר ומחציתה בערב, להכי נקט גבי יבש "מדות" יג] שאין כלים מיוחדים ליבש אלא אלו, דכלי שנותנין בו מנחה כלי לא הוא שמזרקות וקערות ראוין לכך: **ואין כלי לח מקדשות את היבש.** בגמרא מתרגם לה אמדות הלח: **שהיו עושין והן שלימים.** כשהן שלימים: **אלא בקדש.** בעזרה: **גמ' לא שנו.** דאין כלי הלח מקדשין את היבש: **אלא מדות.** ז' מדות הלח שהיו שם הין וחצי הין ושליש ההין וכו' דכיון דלהכי לא חזו ליבש *(למדי) למדוד והן לא נמשחו אלא למדידה לפיכך אין מקדשין אלא ע"י מדידה: **אבל מזרקות.** אע"ג דכלי הלח נינהו מקדשין יבש דכי היכי דחזו ללח חזו לסלת שהוא יבש: **לחה היא.** דהא כתיב בלולה בשמן והיכי ילפת מהאי קרא דמקדשין יבש: **ליבש שבה.** שאי אפשר ליבלל כולה שלא יהא בה קרטין קרטין של יבש שלא נגע בהן השמן וקדשינהו מזרקות (ב) (כ"ש): **כיבש דמיא.** ושפיר תפשוט מינה ליבש גמור: **אלא שלימין.** להפוקי נקבו: **ואין מקדשין אלא מלאין.** כלומר שיהא בהן שיעור שלם הצריך לדבר אם יבש הוא שיהיה שם עשרון שלם למנחה אם מנחת נסכים היא שניתנה בכלי יהא שם ג' עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל אבל אם חסר השיעור אין הכלי מקדשן שאינו ראוי לכלי (ג) (כך שמעתי במנחות) (דף ח.): **אלא בפנים.** בעזרה: **בירוצי מדות איכא בינייהו.** למאן דתני אין מקדשין אלא מתוכן קסבר בירוצי מדות לא נתקדשו אלא מה שבתוך חללו של כלי, בירוצי מדות גודשי מדות ופלוגתא היא במנחות בפרק שתי מדות (דף צ.): **לא שנו.** הא דאמרינן דאין מקדשין אלא מלאים: **אלא שאין דעתו להשלים.** ולהוסיף עד כשיעור: **תניא נמי הכי מלאים.** שניהם מלאים סלת: **אלא שלימים.** *שהיו עשרונים ולוגין שלימים להפוקי שיעור חסר דלא מקדשי: **אבל מקדשין כלי שלח את היבש ליפסל.** *שאם יצא חוץ לקלעים או נגע בו טבול יום נפסל דהאי ליה כלי להכשירו ליפסל יד] כדתניא מעילה (דף י.) המנחות מועלין בהן משהוקדשו, קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים: **מנחות ונסכים ומנחת בהמה מן המדומע.** ואע"פ שמותר לכהנים דבעינן מותר לכל ישראל שנאמר (יחזקאל מה) "ממשקה ישראל" מן המותר לישראל: **ואין צ"ל מערלה.** שאסורה אף לכהנים: **ליפסל.** דלא נפקי *לחולין וישרפו שקדשם הכלי, והא דרב אסי לא מהדר אביכורים אלא אמנחות, דבכורים לאו קדושת כלי טו] הוא ומאי ליפסל איכא הא לא קרבו טז]: **אין מתיכין אותן.** כמו שעושין יז] (למדות) מנוקבות שמתיכין אותן סביבות הנקב ונסתם הנקב: **ואין מתיכין לתוכן אבר.** לסתום הנקב, וכולהו משום דמיחזי כעניות ולאו אורח ארעא: **נפגמו.** פגימה גדולה שתיקון השחזתה ניכר: **סכין מטרפת.** שהיתה רכה ליפגם פגימות דקות תמיד ומטרפת את הקדשים: **אין עושין אותן מעשה מחט.** לאורגן כמין יריעה ולעשותן אחרי כן לבוש תפור במחט אלא כמין מלבוש אורגין אותן בכליהם: **אהל.** מין כיבוס הוא שמעביר את הגיעול, וכן נתר: **הא במים מכבסין.** בתמיה, כיון דטעמא משום דמיחזי כעניות הוא מה לי נתר מה לי מים הרי נתגעלו וכבסן כל שכן דכי לא מחוור להו שפיר גריעי טפי:

הוגעו

חטאת העוף פסולה היכי מזה מדמה. פירש בקונטרס וקי"ל בכל הפסולין (לעיל דף פד.) *דאם עלו יח] יזרוק הדם לכתחילה וא"ת מנא ליה הא דקודם זריקה קאמר דלא ירדו דילמא היינו לאחר זריקה ויש קצת ראיה ממליקת חטאת העוף דאין מסמא בבית הבליעה שמתרת את האסור ואם אין יכול לזרוק לכתחילה במה מתרת את יט] האכילה דלענין אם זרק את הדם לא יקנחנו לא קאמר דאפי' למאן דאמר תרד לא יקנחנו כדפי' לעיל (דף פז: ד"ה כלי):

מדות היבש. פירש בקונטרס דלהכי קרי ליה ליבש מדה ולא כלי שאין שום *כלי מקדש ליבש אלא שתי מדות עשרון וחצי עשרון ותימה והאיכא ביסא פרק הקומץ [רבה] (מנחות דף כו.) והאיכא מחתה לקטורת והאיכא כף והאיכא מכתשת בשבועות (דף יא.) והאיכא בזיכין ושולחן ופי' ר"ת דלהכי קרי לי' ליבש מדה ולא כלי לפי שיבש יכולין למדוד מחוק או גדוש בכל ענין שירצה אבל דבר לח לא שייך מדה גביה שהרי מדת לח אינה שוה דדבר לח אינו יכול להיות גדוש ופעמים שמדת לח זה יתירה מזה כמו מדת יין יתירה ממדת מים לפי שיין עב יותר וכן שמן מיין להכי לא קרי ליה מדה כ]*:

אלא בפנים. פי' בקונטרס בעזרה *ותימה למה שינה לשון המשנה הוה ליה למימר בקדש ומפ' רבינו חיים דמבפנים לכלי קאמר כא] ולאתי למעוטי *חקק מושבו מבחוץ*:

מן המדומע. פירש בקונטרס מדומע דתרומה ורבינו חיים פירש מעורב בערלה וכלאי הכרם אבל ערלה וכלאי הכרם לא איצטריך למיתני ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומהיא דחגיגה (דף כה:) דקאמר אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לכאן דהתם לאו מדומע הוי שהרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שם על התרומה בעוד שהיא בחבית אלא יחדה ושמרה בטהרה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרום ויעשה אותה [תרומה]:

נשמטה אין מחזירין אותה. לקתה דאין עניות במקום עשירות:

כמחלוקת

נ"ל דאם עלו לא ירדו ויזרוק הדם כו' נ"ק

לח א מיי' פ"ג מהל' פסה"מ הל"ס:

לט ב ג מיי' שם הל"כ:

מ ד מיי' שם הל"ט:

מא ה מיי' שם הל"כ:

מב ו מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הל"ט:

מג ז ח מיי' פ"ג מהל' פסה"מ הל"כ:

נ"ל כלי במקדש נ"ק

מד ט י מיי' פ"ה מהל' איסורי מזבח הל"ט:

מה כ מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הל"ד:

מו ל מיי' שם הלט"ו:

[מנחות יט:]

[ועי' תוס' מנחות ח: ד"ה כלי]

ע' בס' פנים מאירות

[ועיין תוס' פסחים סג: ד"ה מידי דהוי ותוספות יומא מט. ד"ה בעי]

נושא

כוונתם של כלי יבש וכלי לח

מבנה

מימרות של שמואל בענין כחם של כלים לקדש תכולתם

ג' לשונות

◆

גליון הש"ס

גמ' נפגמו אין מתקנין. עיין שבועות דף יא ע"א תוס' ד"ה מ"מ קשיא: שם הוגעו במים מכבסים. ע' סוטה דף טו ע"ב תוס' ד"ה נתלכלכו: רש"י ד"ה אבל מקדשין וכו' שאם יצא. עיין לעיל דף כ ע"ב תוס' ד"ה יוצאה: תוס' ד"ה אלא וכו' חקק מושבו מבחוץ. עי' פסחים דף סג ע"ב תוס' ד"ה מידי וסוכה דף ג ע"א תוס' ד"ה ואי:

נושא/מבנה I-II

ב' לשונות בגברי רב ואיתימא ר' אסי

נושא/מבנה

ב' מקורות שאומרים שאין מתקנין כלי קודש שתיקונם ניכר ואין מכבסים בגדי כהונה שהתלכלכו ליכלוך חזק - וכל זה משום דאין עניות במקום עשירות

שיטה מקובצת

א] ועוד וכי דרך: ב] ס"א כי קא מבעיא לן דקאי אארעא' ותלינהו: ג] ליפסל. ס"א איכא דמתני לה אסיפא דמתניתין אין מקדשין אלא בקודש אמר רב ואיתימא רב אסי אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל: ד] ליפסל: כלי קודש שנקבו כו'. ת"ר כלי קודש: ה] מכבסין אותו לא: ו] הוגעו למים מכבסין אותו בנתר ואהל הוגעו לנתר וכו': ז] לשמה ופסלה: ח] גב דלא נעשית למטן הא אמר מר לעיל מליקה בכל מקום כו' מעלה דידה אלא: ט] דמים דבהמה: י] להו לכותל שפיכה היא ולא זריקה: יא] תפשוט דהבא גברא: יב] כה"ג מחצית בבוקר ומחצית בערב: יג] מדות דאין כלים: יד] ליפסל כדתנן מעילה: טו] כלי אית בהו ומאי: טז] לא קרבי הס"ד: יז] שעושין לצורות מנוקבות: יח] עלו לא ירדו ויזרוק הדם: יט] את האיסור ותיבת האכילה נמחק: כ] מדה א"נ משום דבלא יש כלים שאינן מדות כגון קערות וכיוצא בהם. מהרש"א: כא] קאמר ולמעוטי מגבו וא"ת היינו מתוכן י"ל דאתא למעוטי כו' תיבת ואתי נמחק:

כ"א מעלה גרידא אלא ט'

מנחות ח: יט:

נ"ל דהיכא דגברא בראש המזבח קאי ונקיט להו כה"ג כו' נ"ק

במדבר ז: יג

וקרבנו קערת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שאר פסולים דמים של בהמה: (ב) ד"ה ליבש וכו' מזרקות הס"ד ותיבת כ"ש נמחק: (ג) ד"ה ואין מקדשין וכו' לכלי הס"ד ותיבות כ"ש במנחות נמחק:

[מנחות ח.]

תוספתא דמנחות ספ"ה ותוספתא דמעילה פ"א

למדה נ"ק

תוספתא דמנחות ספ"ט

[יומא עב:]

נ"ל שיהיו נ"ק

לחולין נ"ק